

FORSVARSMINISTERIET
DANISH MINISTRY OF DEFENCE

FMN-KFB
2018/003428 - 792431
14. juni 2018

Rådsmøde (udenrigsanliggender, inkl. forsvar) den 25. juni 2018

Samlenotat

1. Sikkerhed og forsvar	2
2. EU-NATO-samarbejdet	6

1. Sikkerhed og forsvar

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Rådet (udenrigsanliggender, inkl. forsvar) ventes den 25. juni 2018 at gøre status for arbejdet med at styrke EU's sikkerheds- og forsvarsdimension. Fokus ventes at være på en række af de initiativer, der er blevet iværksat som led heri, herunder det permanent strukturerede samarbejde på forsvarsområdet, PESCO, Kommissionens og EU's udenrigsrepræsentants fælles meddelelse vedr. en handlingsplan for fremme af militær mobilitet i EU, Kommissionens forslag til en Europæisk Fredsfacilitet, arbejdet med at styrke EU's civile missioner, forsvarsfonden samt de to rapporter om modstandskraft mod henholdsvis CBRN- og hybride trusler, der blev anmodet om i forbindelse med DER i marts 2018 i opfølgning på Salisbury-hændelsen. Rådet forventes at vedtage en rådsafgørelse om et fælles regelsæt for PESCO-projekter. Der forventes vedtaget rådskonklusioner. Arbejdssessionen om sikkerhed og forsvar afholdes med deltagelse af EU's udenrigs- og forsvarsministre (jumbosamling).

2. Baggrund

Med udgangspunkt i EU's Globale Strategi (EUGS) fra juni 2016 blev der ved udgangen af 2016 fremlagt en række gennemførelsesforanstaltninger og planer for udbygningen af EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitiske samarbejde (CSDP) og EU-NATO-samarbejdet. Kommissionen fremsatte derudover sin europæiske handlingsplan for forsvarsområdet (European Defence Action Plan, EDAP) mhp. at forbedre sammenhængen og synergierne mellem forsvarsanliggender og øvrige EU-politikker på områder, hvor der er europæisk merværdi. Derudover fremsatte Kommissionen og EU's udenrigsrepræsentant i november 2017 en fælles meddelelse vedr. fremme af militær mobilitet i EU med henblik på at sikre effektiv, rettidig og fleksibel transport af militært udstyr og personel på tværs af landegrænser i krisesituationer. En række nye initiativer er på den baggrund blevet konkretiseret og implementeret det seneste halvandet år. Det Europæiske Råd (DER) fastlog senest i december 2017, at der er gjort væsentlige og vigtige fremskridt på forsvarsområdet i EU. DER ventes at tage bestik af udviklingen den 28.-29. juni 2018.

Den 11. december 2017 vedtog Rådet (udenrigsanliggender) en afgørelse om iværksættelsen af det permanent strukturerede samarbejde på forsvarsområdet (PESCO). Alle EU's medlemslande med undtagelse af UK, Malta og Danmark deltager i samarbejdet. Aktuelt er fokus på implementeringen af samarbejdet. Rådet (udenrigsanliggender – forsvar) vedtog den 6. marts 2018 formelt iværksættelsen af de første 17 PESCO-projekter. Derudover tiltrådte Rådet en henstilling om den fremadrettede implementering. Heraf fremgik, at Rådet i de kommende måneder vil skulle træffe en række beslutninger mhp. at håndtere aspekter forbundet med bl.a. et fælles regelsæt for styringen af projekter under PESCO samt sekvenseringen af opfyldelsen af forpligtigelser og specificeringen af målsætninger for samarbejdet. Derudover vil der skulle træffes beslutning om de generelle betingelser for tredjelandes deltagelse i PESCO-projekter, ligesom den næste pakke af PESCO-projekter vil skulle vedtages.

Etableringen af Den Europæiske Forsvarsfond (European Defence Fund, EDF) har ligeledes taget form de seneste måneder. Forslaget om forsvarsfonden blev fremsat med Kommissionens handlingsplan for forsvarsområdet fra november 2016. Forsvarsfonden består af hhv. et forsknings- og et kapacitetsvindue og har til formål at skabe bedre betingelser og større incitament for medlemslandenes samarbejde om forskning, udvikling og indkøb af forsvarsmateriel samt bedre vilkår for den europæiske forsvarsindustri. Kommissionen lancerede i januar 2017 et treårigt prøveprogram under forskningsvinduet (Preparatory Action, PA). Den 7. juni 2017 fremsatte Kommissionen en meddelelse, der lancerede Forsvarsfonden, samt et udkast til en forordning om oprettelsen af et toårigt forsvarsindustrielt udviklingsprogram (EDIDP) under fondens kapacitetsvindue. I december 2017 blev der opnået enighed i Rådet om en generel indstilling til EDIDP. De seneste tre måneder har pågået trilogforhandlinger med Europa-Parlamentet. Godkendelsen af en endelig aftale ventes at være nært forestående. Som et andet initiativ under kapacitetsvinduet arbejder Kommissionen aktuelt på oprettelsen af en finansiel værktøjskasse, der kan tilbyde støtte til medlemslandene i form af rådgivning og administrativ bistand i forbindelse med fælles forsvarsindkøb.

Den 28. marts 2018 fremsatte Kommissionen og EU's udenrigsrepræsentant med udgangspunkt i meddelelsen fra november 2017 en fælles handlingsplan vedr. fremme af militær mobilitet i EU. Baggrunden er, at fleksibel og effektiv bevægelse af militært udstyr og personel inden for og på tværs af grænser i Europa i dag begrænses af en række fysiske og lovgivningsmæssige barrierer, der svækker muligheden for at reagere effektivt og rettidigt på interne og eksterne krisesituationer. Det gælder såvel i tilknytning til EU's missioner og operationer under CSDP såvel som inden for andre nationale og internationale rammer, herunder i regi af NATO og FN. I handlingsplanen peges på konkrete foranstaltninger på tre områder: identifikation af militære krav, transportinfrastruktur samt lovgivnings- og proceduremæssige spørgsmål.

Der foregår også et arbejde med militær mobilitet i regi af PESCO, hvor 24 medlemslande under nederlandsk lederskab har arbejdet for at fremme militær mobilitet nationalt såvel som i EU og NATO. Endelig arbejdes der med militær mobilitet inden for rammerne af EU-NATO-samarbejdet og implementeringen af EU-NATO-fælleserklæringen fra NATO-topmødet i Warszawa i 2016. Området er et af de nye udviklingsmål for samarbejdet, der blev politisk godkendt i EU og NATO i december 2017, ligesom militær mobilitet er et erklæret flagskib for EU-NATO-samarbejdet frem mod NATO-topmødet i juli.

På DER den 22. marts 2018 blev Kommissionen og EU's udenrigsrepræsentant i opfølgning på Salisbury-hændelsen anmodet om at arbejde videre med EU og medlemsstaternes evne til at imødegå CBRN- (kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare) og hybride trusler samt at rapportere om status herfor på DER i juni 2018. Som led heri forventes således rapporteret på disse to områder.

Herudover arbejdes der aktuelt med at styrke også den civile del af EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitiske samarbejde (CSDP). Rådet (udenrigsanliggende) vedtog således på rådsmødet den 28. maj 2018 konklusioner om de fremadrettede prioriteter for EU's civile missioner og anbefaler en række tiltag, der kan gøre missionerne mere effektive og hurtigere at indsætte i krisesituationer.

Dette arbejde forventes til efteråret at munde ud i, at EU's udenrigsrepræsentant fremlægger et forslag til en "civil Compact", der skal udgøre rammen for en styrkelse af EU's civile CSDP-missioner.

Kommissionen præsenterede den 13. juni 2018 sit udkast til en kommende fredsfacilitet med det formål at styrke EU's evne til at fremme fred, forebygge konflikter og styrke international sikkerhed. Det ventes på den baggrund, at den kommende europæiske fredsfacilitet vil skulle samtænke indsatser, der i dag finansieres gennem blandt andet Athena-mekanismen, der finansierer fællesomkostningerne til EU's militære operationer, samt den afrikanske fredsfacilitet (APF). Tildelingen af midler til den Europæiske Fredsfacilitet vil blive drøftet i sammenhæng med de overordnede MFF-forhandlinger i regi af rådsmødet for almindelige anliggender.

Danmark kan som følge af forsvarsforbeholdet ikke deltage i eller bidrage til at gennemføre forslag til en styrket fælles sikkerheds- og forsvarspolitik, der har hjemmel i bestemmelser, der er angivet i forbeholdet, og som har indvirkning på forsvarsområdet. PESCO er beskrevet i art. 42, stk. 6 og art. 46 i Traktaten om den Europæiske Union (TEU) samt i protokol nr. 10 om permanent struktureret samarbejde. Bestemmelserne er omfattet af den danske forsvarsforbehold, og Danmark kan ikke deltage i PESCO. Den afgørelse, der skal etablere den kommende Europæiske Fredsfacilitet, ventes at være omfattet af forsvarsforbeholdet. Det af Kommissionen fremlagte forordningsforslag om EDIDP under Forsvarsfonden er et led i EU's industripolitiske samarbejde med hjemmel i traktatens artikel 173 om industripolitik. Forordningsforslaget er derfor ikke omfattet af forsvarsforbeholdet. Prøveprogrammet vedr. forsvarsforskning er heller ikke omfattet af forsvarsforbeholdet, da det er vedtaget med hjemmel i finansforordningen. Kommissionens og EU's udenrigsrepræsentants fælles handlingsplan vedr. fremme af militær mobilitet er ikke en retsakt, men en meddelelse, der ikke kræver vedtagelse af medlemsstaterne. Handlingsplanen er således ikke omfattet af forsvarsforbeholdet. De enkelte initiativer, der måtte blive lanceret i forbindelse med udmøntningen af handlingsplanen, vil løbende blive vurderet med henblik på at afdække mulighederne for dansk deltagelse inden for rammerne af forsvarsforbeholdet.

3. Formål og indhold

Der forventes på rådsmødet en drøftelse af status for arbejdet med at styrke EU's sikkerheds- og forsvarsdimension med særligt fokus på implementeringen af PESCO, Kommissionens og EU's udenrigsrepræsentants fælles meddelelse vedr. en handlingsplan for fremme af militær mobilitet i EU, Kommissionens forslag til en Europæisk Fredsfacilitet, arbejdet med at styrke EU's civile missioner, forsvarsfonden samt de to rapporter om modstandskraft mod henholdsvis CBRN- og hybride trusler, der blev anmodet om i forbindelse med DER i marts 2018 i opfølgning på Salisbury-hændelsen. Rådet forventes at vedtage en rådsafgørelse om et fælles regelsæt for PESCO-projekter. Der forventes vedtaget rådskonklusioner. Arbejdssessionen om sikkerhed og forsvar afholdes med deltagelse af EU's udenrigs- og forsvarsministre (jumbosamling).

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets Udenrigsudvalg (AFET) har senest i sin betænkning om gennemførelsen af den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik af den 13. november 2017 udtalt opbakning til en ambitiøs videudvikling af den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik i EU samt til et styrket samarbejde mellem EU

og NATO. Udvalget udtrykte ligeledes støtte til et styrket forsvarsindustrielt samarbejde og støtte til forsvarsrelateret forskning. Desuden kan henvises til udvalgets betænkninger af den 17. februar 2017, den 30. november 2016, den 3. november 2016 samt den 31. oktober 2016. Europa-Parlamentets Udvalg for det Indre Marked og Forbrugerbeskyttelse (IMCO) har i en betænkning af 12. oktober 2016 udtrykt støtte til en styrkelse af og større strategisk kohærens for den Europæiske Forsvarsteknologiske og Industrielle Base (EDTIB).

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelserne forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinansierne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Danmark deltager som følge af forsvarsforbeholdet ikke i finansieringen af militære aktiviteter i EU-regi.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er blandt EU's medlemslande generel opbakning til en styrkelse af EU's sikkerheds- og forsvarsdimension.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter overordnet ambitionen om at øge mulighederne for, at EU kan bidrage til at håndtere Europas sikkerhedsudfordringer. Regeringen støtter også forsvarsindustrielle tiltag i regi af Den Europæiske Forsvarsfond, der har til formål at understøtte udviklingen af et åbent, transparent og effektivt indre forsvarsmarked, herunder forbedringer af adgangen til markeder i andre medlemslande og til sund og fleksibel kapital. Regeringen bakker endvidere op om tiltag, der har til formål at fremme den militære mobilitet i EU. I de videre drøftelser vil regeringen fortsat arbejde for, at der lægges vægt på, at udviklingen af EU's sikkerheds- og forsvarsdimension i videst muligt omfang sker i komplementaritet med NATO, herunder på det civile område, hvor man støtter aktivt op om en ambitiøs kommende "civil Compact". Som følge af forsvarsforbeholdet vil Danmark ikke deltage i aktiviteter, der har hjemmel i bestemmelser, der er angivet i forbeholdet, og som har indvirkning på forsvarsområdet. Regeringen lægger vægt på, at drøftelsen ikke foruddiskonterer indholdet af den næste flerårige finansielle ramme gældende fra 2021.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Status for udviklingen af EU's sikkerheds- og forsvarsdimension blev senest forelagt for Folketingets Europaudvalg den 2. marts 2018.

2. EU-NATO-samarbejdet

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Rådet (udenrigsanliggender, inkl. forsvar) ventes den 25. juni 2018 at gøre status for arbejdet med implementeringen af EU-NATO-fælleserklæringen fra NATO-topmødet i Warszawa i juli 2016 med fokus på de nu i alt 74 samarbejdstiltag, den tredje fremskridtsrapport for samarbejdet samt den forventede nye EU-NATO-fælleserklæring på NATO-topmødet i juli 2018. Der forventes vedtaget rådskonklusioner om den tredje fremskridtsrapport og implementeringen af samarbejdstiltag. Arbejds-sessionen om EU-NATO-samarbejdet afholdes med deltagelse af EU's udenrigs- og forsvarsmi-nistre (jumbosamling). NATO's generalsekretær Jens Stoltenberg forventes at deltage.

2. Baggrund

På NATO-topmødet i Warszawa i juli 2016 undertegnede hhv. formanden for Det Europæiske Råd, Donald Tusk, EU-kommissionsformand Jean-Claude Juncker og NATO's generalsekretær Jens Stoltenberg EU-NATO-fælleserklæringen.

I fælleserklæringen opfordres til, at forbindelserne mellem EU og NATO styrkes i lyset af dels de to organisationers fælles mål og værdier, dels de udfordringer, som begge organisationer står over for. Erklæringen peger på syv områder med særligt potentiale for et styrket samarbejde: 1) hybride trusler, 2) operativt samarbejde, 3) cybersikkerhed og -forsvar, 4) udviklingen af forsvarskapaciteter, 5) styrkelse af forsvarsindustrien, 6) koordination af øvelser og 7) støtte til kapacitetsopbygning i nær-området.

Med udgangspunkt i fælleserklæringen er der ad to omgange blevet udledt i alt 74 konkrete samarbejdstiltag på de syv områder. Disse blev politisk godkendt i NATO og EU i hhv. december 2016 og december 2017. Blandt nye tiltag er bl.a. samarbejde om militær mobilitet, koordination af antiterrorestøtte til fælles partnere samt udveksling af oplysninger i kampen mod terror.

På mødet i Det Europæiske Råd (DER) den 28.-29. juni 2018 og på NATO-topmødet den 11.-12. juli 2018 i Bruxelles ventes EU's og NATO's stats- og regeringschefer at blive præsenteret for den tredje fremskridtsrapport om implementeringen af fælleserklæringen og de 74 tiltag. Implementeringen vurderes at være i god gænge. Der er dialog på både politisk og militært niveau mellem EU og NATO. Derudover er der bl.a. blevet etableret et operationelt samarbejde mellem EU's operation Sophia og NATO's operation Sea Guardian i Middelhavet, og i september-oktober 2017 gennemførtes EU-øvelsen "EUPACE2017" parallelt med NATO's "CMX2017". Et samarbejdsområde, der aktuelt nyder særlig opmærksomhed, er militær mobilitet. Det forventes, at der på hhv. DER i juni 2018 samt på NATO-topmødet i juli vil være tilslutning til et såkaldt 'commitment' om militær mobilitet som del af hhv. DER-konklusionerne og NATO-topmødekommunikéet.

Ved NATO-topmødet i juli 2018 forventes udsendt en ny fælleserklæring mhp. at markere den fortsatte vigtighed af og potentialet i EU-NATO-samarbejdet samt de fremskridt, der allerede nu er opnået.

Implementeringen af fælleserklæringen skal ses i sammenhæng med opfølgningen på de sikkerheds- og forsvarspolitiske aspekter i EU's Globale Strategi (EUGS). EUGS understreger bl.a. behovet for at styrke EU-NATO-samarbejdet i lyset af det stigende trusselsniveau i og omkring Europa, der har skabt behov for yderligere koordination og komplementaritet mellem de to organisationers sikkerheds- og forsvarspolitiske indsatser og instrumenter.

3. Formål og indhold

Der forventes på rådsmødet en drøftelse af status for arbejdet med implementeringen af de 74 tiltag for et styrket EU-NATO-samarbejde, den tredje statusrapport samt den nye EU-NATO-fælleserklæring på NATO-topmødet i juli 2018. Der forventes vedtaget rådskonklusioner om den tredjestatusrapport og implementeringen af samarbejdstiltag. Arbejdssessionen om EU-NATO-samarbejdet afholdes med deltagelse af EU's udenrigs- og forsvarsministre (jumbosamling). NATO's generalsekretær Jens Stoltenberg forventes at deltage.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets Udenrigsudvalg (AFET) har senest i sin betænkning af den 25. maj 2018 om forbindelserne mellem EU og NATO udtrykt opbakning til udbygningen af et komplementært EU-NATO-samarbejde.

5. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Ikke relevant.

8. Høring

Dagsordenen har ikke været i høring.

9. Generelle forventninger til andres landes holdninger

Der forventes generelt bred opbakning til at fortsætte implementering af de 74 tiltag med henblik på at styrke EU-NATO-samarbejdet, ligesom der forventes opbakning til den tredje fremskridtsrapport. Endelig ventes der at være bred opbakning til en ny EU-NATO-fælleserklæring på NATO-topmødet i juli 2018 samt til et såkaldt 'commitment' om militær mobilitet på hhv. DER i juni og NATO-topmødet i juli 2018.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter, at EU-NATO samarbejdet styrkes i lyset af det stigende trusselsniveau i og omkring Europa, herunder at der arbejdes videre med implementeringen af de 74 tiltag med henblik på at styrke EU-NATO samarbejdet. Samarbejdet bør implementeres uden unødvendig duplikation mellem de to organisationers indsatser og instrumenter, således at de samlede ressourcer anvendes mest hensigtsmæssigt. Fra dansk side lægges vægt på, at forudsætningen for samarbejdet er en fælles forståelse af, hvad EU gør bedst, og hvad NATO gør bedst, og at samarbejdet udbygges på de områder, hvor det skaber konkret merværdi. Danmark deltager i drøftelser af EU-NATO-samarbejdet under respekt for EU-forsvarsforbeholdet.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Status for EU-NATO-samarbejdet blev senest forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 10. november 2017.